

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 104

van **STEVE VANDENBERGHE**

datum: 7 november 2019

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Basis- en secundair onderwijs - Openstaande vacatures

Het lerarentekort is volgens VDAB-cijfers in vijf jaar verdubbeld. Een maand na de start van het huidige schooljaar waren de schooldirecties nog steeds op zoek naar 1200 leerkrachten. Vooral voor wetenschappelijke vakken, Frans en wiskunde zijn leerkrachten steeds moeilijker te vinden. Dat is nu in heel Vlaanderen zo. Vroeger was er in Limburg geen probleem, maar nu is leerkracht ook daar een knelpuntberoep geworden.

Om dit op te vangen gaan directeurs zelf opnieuw voor de klas staan, worden gepensioneerde leerkrachten opnieuw ingeschakeld, nemen leerkrachten extra klassen over enzovoort.

1. Welke maatregelen zal de minister nemen om de openstaande vacatures in te vullen en te komen tot tussentijdse creatieve oplossingen?
2. Kan de minister een overzicht geven van het aantal openstaande vacatures in het basis- en secundair onderwijs in het schooljaar 2014-2015 tot op heden?

Graag een overzicht van de vakken (secundair) waarvoor er een vacature is, en een opsplitsing per provincie.

3. Heeft de minister een overzicht van het aantal gepensioneerde leerkrachten/directeurs die opnieuw ingeschakeld werden dit schooljaar?

Graag een overzicht van 2014-2015 tot op heden.

4. Heeft de minister een prognose van het aantal openstaande vacatures voor de komende schooljaren bij onveranderd beleid?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 104 van 7 november 2019

van **STEVE VANDENBERGHE**

1. In het regeerakkoord hebben we opgenomen dat we gerichte maatregelen zullen nemen om het groeiende lerarentekort – en dus ook de openstaande vacatures - weg te werken en het lerarenberoep aantrekkelijker te maken en zo ook de uitstroom in te perken.

In mijn beleidsnota som ik daarvoor volgende maatregelen op, die we in de loop van deze legislatuur op de rails zullen zetten.

- We gaan inzetten op de werving van potentiële studenten:
 - daartoe moeten we sterke profielen aantrekken, waarbij we ook willen inzetten op zij-instromers voor die vakken waar de nood het hoogst is;
 - we gaan creatief zoeken naar samenwerking met andere sectoren om specifieke profielen aan te trekken;
 - we kijken naar outplacement richting onderwijs;
 - we zullen de LIO-baan (leraar in opleiding) nog meer bekend maken en stimuleren.
- We maken het lerarenberoep opnieuw aantrekkelijk door te focussen op de kernopdracht: lesgeven in de brede zin van het woord. Dat is wat leerkrachten willen doen en waar ze echt goed in zijn. Uit de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek blijkt dat 30 tot 40 procent van de werktijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg. Leerkrachten hun voornaamste tijdsbesteding moet opnieuw lesgeven en instructie zijn. De data uit het tijdsbestedingsonderzoek dienen als basis en uitgangspunt om maatregelen te nemen.
 - We sluiten een pact met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijker te maken, de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan. In het bijzonder hebben we aandacht voor de werving van leraren, de aanvangsbegeleiding, taakbelasting en werkzekerheid van startende leraren, de professionalisering in het algemeen en de opleiding van directies.
 - We onderzoeken of we voor de lerarenopleiding een bindende toelatingsproef kunnen maken en of we maatregelen kunnen nemen die sneller leiden tot een duurzame aanstelling.
 - De evaluatieprocedure van leerkrachten en directies is doorgelicht. Op basis van de aanbevelingen van onder andere het Rekenhof wordt deze procedure herzien. Niet functionerende personeelsleden moeten we kunnen laten gaan. Personeelsleden die ambitieus onderwijs ondanks begeleiding niet waar kunnen maken, worden geheroriënteerd naar een andere job.
 - De lerarenplatforms in het secundair onderwijs worden uitgebreid bij positieve evaluatie en worden netoverschrijdend georganiseerd.
 - De kwaliteit van de educatieve opleidingen zullen we sterk monitoren en waar nodig remediëren. Daartoe zal de NVAO zal deze legislatuur al deze educatieve opleidingen (opnieuw) beoordelen met het oog op de gerealiseerde kwaliteit,

waarbij de ambitieuzere leerresultaten van de lerarenopleiding in rekening worden gebracht.

- We versterken de vakkennis en de vakdidactiek, kennis van het Nederlands, omgang met kinderen met gedrags- en leerproblemen, omgaan met hoogbegaafdheid, omgaan met diversiteit in de klas en het opstellen van valide proeven. Ook in de nascholing en begeleiding hebben we hier aandacht voor.
- Via het aantrekken van nieuwe zij-instromers kunnen we ook een antwoord bieden op het lerarentekort en het gebrek aan bepaalde vakleerkrachten in het secundair onderwijs. Hun ervaring elders op de arbeidsmarkt kan een meerwaarde zijn in de klas. Nuttige ervaring wordt vandaag enkel beperkt gehonoreerd voor praktijkvakken in BSO en TSO. We voeren een actief beleid om de eventuele drempels versneld weg te werken. We maken werk van een gefaseerde aanpak binnen de erkenning van de anciënniteit van nieuwe zij-instromers van knelpuntvakken.
- We voeren duaal lesgeven in: we stimuleren dat leraren/docenten tegelijkertijd les geven en in een bedrijf tewerkgesteld zijn, zodat een grotere interactie tussen onderwijs en arbeidsmarkt mogelijk is. We voeren een actief beleid om de eventuele drempels daarbij versneld weg te werken.
- We breiden de mogelijkheid voor voordrachtgevers voor bepaalde opleidingsonderdelen uit.
- Het lerarenkorps moet een betere weerspiegeling van de maatschappij worden. We moeten er naar streven dat ons lerarenkorps diverser is als geheel, zowel op vlak van geslacht als achtergrond.
- De onderwijsmiddelen moeten in alle onderwijsniveaus prioritair ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn én waar de leerlingen die ze genereren zich bevinden: dat is in de klas en in de school. We brengen duidelijk in beeld hoeveel mensen en middelen van de scholen naar de koepels, netten en inrichtende machten of andere externen vloeien (=nulmeting). We nemen terzake maatregelen.
- We zetten maximaal in op vereiste bekwaamheidsbewijzen per vak zodat leerkrachten de inhoud van hun vak zelf zeer goed beheersen. Om een stabielere loopbaan uit te bouwen, zal men voortaan dienstanciënniteit over vakken heen kunnen opbouwen, voor die vakken waarvoor men over een vereist bekwaamheidsbewijs beschikt.
- We maken echte uitwisselingsprojecten van leerkrachten en werknemers van ondernemingen mogelijk.
- We bieden alle personeelsleden mogelijkheden tot professionalisering aan. Leerkrachten in het basisonderwijs kunnen zich specialiseren in een bepaald leergebied.

Ik ga er van uit dat u begrijpt dat we deze maatregelen niet onmiddellijk en samen zullen kunnen invoeren.

Ik ben ook eerder voorstander van efficiënte en doelgerichte maatregelen die we eerst via tijdelijke projecten uitproberen.

Op deze manier kunnen we eventuele drempels en knelpunten snel detecteren en aanpakken en kunnen we de maatregel daarna – en waar nodig in aangepaste vorm – veralgemenen.

Voor dit alles hebben we in de meerjarenbegroting alvast ook de nodige middelen voorzien. Ik verwijs hiervoor naar de recente bespreking van deze begroting in de commissie Onderwijs.

2. De enige instantie die inzage in vacatures kan geven, is de VDAB. VDAB meldt mijn administratie dat het problemen ondervindt met de Arvastat-databank.
3. AGODI zocht op hoeveel gepensioneerde onderwijspersoneelsleden terug aan de slag gingen in het onderwijs. De tabel splitst de groep op in de verschillende onderwijsniveaus. Zoals gevraagd deed AGODI de oefening voor 5 schooljaren op een rij.

Onderwijsniveau	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Basisonderwijs	289	380	429	508	577
CBE	0	0	0	4	3
CLB	3	4	6	7	7
CVO	56	76	100	117	138
DKO	29	29	33	36	47
Internaat	2	4	2	1	4
Secundair onderwijs	138	178	233	308	449
Andere (inspectie, pedagogische begeleidingsdienst,...)	0	0	0	1	1
Totaal	517	671	803	982	1.226

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 20/11/2019.

4. Het departement Onderwijs en Vorming maakt op regelmatige basis een inschatting van de toekomstige aanwervingsbehoeften via een arbeidsmarktprognose (Toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel in Vlaanderen 2015-2025 - zie ook <https://www.vlaanderen.be/publicaties/toekomstige-arbeidsmarkt-voor-onderwijspersoneel-in-vlaanderen-2015-2025>).

Deze prognoses geven een beeld van hoeveel leerkrachten nodig zijn om de uitstroom (bv. door pensionering) en daling van onderwijsopdrachten (bv. door deeltijdse loopbaanonderbreking) van bestaande leerkrachten op te vangen alsook een eventuele leerlingenstijging. De arbeidsmarktprognose maakt echter geen inschatting van hoeveel van deze aantallen daadwerkelijk worden ingevuld.

Uit de arbeidsmarktprognose blijkt kort samengevat dat we voor het kleuteronderwijs op korte termijn een stabiele aanwervingsbehoefte verwachten, maar vanaf 2022 volgt wellicht een aanzienlijke stijging. Tegen 2024-2025 is de aanwervingsbehoefte zelfs meer dan dubbel zo hoog (1.629 vte) in vergelijking met het schooljaar 2017-2018 (789 vte). Met name voor het kleuteronderwijs geldt dat er weliswaar rekening moet gehouden met een aanzienlijke foutenmarge. In het lager onderwijs verwachten we eerder een omgekeerd patroon. Aanvankelijk zal de aanwervingsbehoefte stabiel blijven, maar tussen 2019 en 2023 zullen de behoeften vermoedelijk zakken onder het niveau dat we de afgelopen jaren hebben gekend. In het secundair onderwijs verwachten we in de komende jaren de grootste stijging van de aanwervingsbehoefte, voornamelijk door een toename van het aantal leerlingen. Zo voorspelt de prognose in 2022-2023 een behoefte van 4.736 vte tegenover ongeveer 3.188 vte in 2017-2018.

De uitdagingen zijn reëel. Het Vlaams Parlementslid kan op mijn inzet rekenen om de openstaande vacatures, nu en in de toekomst, kwaliteitsvol in te vullen.